

Zdrúženje Manager

Dimičeva ulica 13
1000 Ljubljana

Zdrúženje nadzornikov Slovenije

Dunajska 128a
1000 Ljubljana

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport

Kotnikova ulica 5
1000 Ljubljana
gp.mgts@gov.si

Zadeva: Pripombe v javni razpravi o noveli ZGD-1M

Na spletni strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport (v nadaljevanju MGTŠ) smo zasledili, da je MGTŠ v javno razpravo posredoval predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah (novela ZGD-1M). Zasledili smo tudi poziv javnosti, da na MGTŠ pošlje morebitne pripombe do 31. 10. 2023.

Zdrúženje Manager (ZM) in Zdrúženje nadzornikov Slovenije (ZNS) si kot predstavnika civilne družbe in stroke s svojimi aktivnostmi že vrsto let prizadevata za bolj uravnoteženo spolno zastopanost v poslovodnih in nadzornih organih gospodarskih družb. Vokviru svoje skupne pobude predlagata zakonsko ureditev tega področja po vzoru drugih evropskih držav, ki so se odločile za aktivnejši pristop za doseganje cilja večje zastopanosti manj zastopanega spola v poslovodnih in nadzornih organih gospodarskih družb.

Kljub mnogim prizadevanjem in ozaveščanju na tem področju pri nas so spremembe, ki temeljijo na prostovoljnem doseganju ciljev za uravnoteženo spolno zastopanost v organih v poslovodnih in nadzornih organih gospodarskih družb, prepočasne ali jih ni, saj mnoge družbe tem prizadevanjem ne sledijo. Njihova spolna zastopanost v teh organih pa ostaja nespremenjena in tudi brez pritiska delničarjev in drugih deležnikov korporacijskega upravljanja za potrebne spremembe.

Obe združenji pozdravljata smer, ki jo je zastavila EU direktiva o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov med direktorji družb, ki kotirajo na borzi, in s tem povezanih ukrepov, vendar menita, da bi morali biti cilji in ukrepi za doseg le-teh zastavljeni bolj ambiciozno. Raznolikost vodstev gospodarskih družb dokazano prispeva k boljšemu poslovanju. Koeficient donosnosti naložb (ROI) v Fortune 500 podjetjih z vsaj 3 ženskami v upravi znaša 46%. Podjetja z raznolikim vodstvenim timom ustvarijo 19% več prihodkov od inovacij. Čista dobičkonosnost prihodkov v podjetjih, kjer ženske zasedajo vsaj 30% vodstvenih položajev je 6% višja, kot sicer. Za 9% je v podjetjih, ki imajo nadpovprečno raznolike vodstvene ekipe, višja tudi EBIT marža.

V predlogu novele ZGD-1M, ki je v javni razpravi, je obseg družb zavezank zastavljen preozko, saj bi zajel le približno 30 gospodarskih družb. Ta obseg je potrebno razširiti, da bo slovensko gospodarstvo lahko v čim večji meri doseglo pozitivne učinke, ki jih prinaša raznoliko vodstvo.

Delež zastopanosti posameznega spola, kot je določen v predlogu novele ZGD-1M, dopušča veliko prostora za imenovanje manj zastopanega spola zlasti na neizvršne (nadzorne) funkcije. Pomembno je, da je uravnotežena zastopanost spolov zagotovljena tudi oziroma zlasti na izvršnih funkcijah v podjetjih, kje se sprejemajo najpomembnejše, strateške odločitve.

Zastavljene cilje bo nemogoče doseči brez učinkovitih, sorazmernih in odvračilnih sankcij. Veljavni ZGD-1 v 392. členu predvideva ničnost volitev članov nadzornega sveta ali upravnega odbora v primeru, če je nadzorni svet ali upravni odbor sestavljen v nasprotju z zakonom ali statutom. Neutemeljena in diskriminatorna je določba predlagane novele ZGD-1M, ki določa izjemo od ničnosti v primeru, ko gre za kršitve ukrepov za spolno uravnoteženje organov družb.

PREDLOGI SPREMEMB ZGD-1M

ZM in ZNS predlagamo usklajene štiri vsebinske spremembe besedila členov novele ZGD-1M:

1. Obvezna kvota za neizvršne in izvršne člane

Predlagamo, da se **17. člen ZGD-1M** spremeni, tako da se v drugem odstavku novega 254.c člena na koncu odstavka določi obveznost, da izbrani kvantitativni cilj ne sme znašati 0 %, kot sledi:

» **254.c člen**

(delež zastopanosti posameznega spola)

(1) Družba iz prejšnjega člena (v nadaljnjem besedilu: družba zavezanka) zagotavlja:

- vsaj 40 % zastopanost manj zastopanega spola med člani organa nadzora ali

- vsaj 33 % zastopanost manj zastopanega spola med člani organov vodenja in nadzora ter izvršnimi direktorji.

(2) Družba zavezanka sprejme politiko raznolikosti, v kateri določi, katerega od deležev iz prejšnjega odstavka namerava izpolnjevati. Če se zaveže k izpolnjevanju deleža iz prve alineje prejšnjega odstavka, določi tudi delež zastopanosti manj zastopanega spola med člani organov vodenja ter izvršnimi direktorji, ki ga namerava izpolnjevati, ta delež pa mora znašati več kot 0 %.

(3) Svet delavcev je pri imenovanju predstavnikov delavcev v organe nadzora in vodenja ter za izvršne direktorje družbe zavezanke po zakonu, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju, dolžan glede svojih predstavnikov zagotoviti vsaj 33 % zastopanost manj zastopanega spola.

(4) Šteje se, da je delež 40 % zastopanosti manj zastopanega spola izpolnjen, če je delež oseb tega spola glede na število članov organa nadzora najbližji deležu 40 % in hkrati ne presega 49 %. Šteje se, da je delež 33 % zastopanosti manj zastopanega spola izpolnjen, če je delež oseb tega spola glede na število članov organov vodenja in nadzora ter izvršnih direktorskih mest najbližji deležu 33 % in hkrati ne presega 49 %. Število posameznih mest je navedeno v Prilogi Direktive (EU) 2022/2381 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. novembra 2022 o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov med direktorji družb, ki kotirajo na borzi, in s tem povezanih ukrepov (UR L št. 315 z dne 7. 12. 2022, str. 44).«

2. Razširitev obsega družb zvezank

Predlagamo, da se ukrepi za izboljšanje uravnoteženosti spolov v poslovnih in nadzornih organih izvajajo tudi v nekaterih nejavnih družbah.

V ta namen predlagamo, da se **17. člen ZGD-1M** spremeni, tako da se v prvem odstavku novega 254.b člena doda nova tretja alineja, kot sledi:

» 254.b člen (družbe zavezanke)

Ukrepe iz tega poglavja za spodbujanje uravnotežene zastopanosti spolov je dolžna sprejeti:

- družba, s katere vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, ima več kot 250 zaposlenih in hkrati čisti prihodek od prodaje presega 50.000.000 eurov ali vrednost aktive presega 43.000.000 eurov,
- družba z večinsko kapitalsko naložbo države oziroma samoupravne lokalne skupnosti, v kateri ima država ali samoupravna lokalna skupnost neposredno ali posredno večinski delež v kapitalu ali večino glasovalnih pravic, ima vsaj 250 zaposlenih in izpolnjuje pogoje za velike družbe iz petega odstavka 55. člena tega zakona,
- družb, ki izpolnjuje pogoje za velike družbe po 55. členu ZGD-1 in ima vsaj 250 zaposlenih.

3. Prehodno obdobje za uveljavitev ukrepov

Predlagamo, da se za nejavne družbe po novi tretji alineji 254.b člena ZGD-1 določi daljše prehodno obdobje.

V ta namen predlagamo, da se **34. člen ZGD-1M** spremeni, tako da se v prvem odstavku tega člena doda še sklic na tretjo alinejo iz novega člena 254.c, kot sledi:

» 34. člen ZGD-1M

(roki za doseg ciljev glede uravnotežene zastopanosti spolov)

(1) Cilje iz 254.c člena morajo družbe zavezanke iz prve alineje 254.b člena doseči do 30. 6. 2026, družbe zavezanke iz druge in tretje alineje pa do 30. 6. 2028.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek družbe zavezanke po uveljavitvi tega zakona ob prvem prenehanju mandata članu organa vodenja ali nadzora ter izvršnega direktorja začnejo z izvajanjem ukrepov za spodbujanje bolj uravnotežene zastopanosti spolov. »

4. Razširitev nabora sankcij

Menimo, da v noveli ZGD-1M predlagane sankcije niso učinkovite, sorazmerne in odvračilne, kot določa Direktiva. Predlagamo, da se poleg sankcij za neporočanje dodajo tudi druge sankcije zaradi kršitve obveznosti imenovanja kandidata manj zastopanega spola v organ

vodenja ali nadzora. Prav tako menimo, da bi bilo treba v teh primerih ohraniti tudi sankcijo ničnosti imenovanja, ki že velja po sedaj veljavnem členu ZGD-1 v primeru, da je organ nadzora sestavljen v nasprotju z ZGD-1.

V ta namen predlagamo, da se v **17. členu ZGD-1M** spremeni tretji odstavek novega 254.d člena ZGD-1, tako da se črta prvi del stavka v tretjem odstavku, ki se nanaša na veljavnost imenovanja v primeru kršitve člena 254.č, tako da se novi člen 254.d glasi:

» **254.d člen**

(pravice neizbranega kandidata)

(1) Kandidat, ki je oseba manj zastopanega spola in ni bil izbran za imenovanje člana organa vodenja ali nadzora ali izvršnega direktorja (v nadaljnjem besedilu: neizbrani kandidat), lahko v primeru iz prejšnjega člena od družbe zavezanke zahteva podatke o merilih in pogojih izbirnega postopka, o objektivni primerjalni oceni kandidatov glede izpolnjevanja meril in pogojev oziroma o utemeljenosti izjeme.

(2) Kadar neizbrani kandidat v postopku pred sodiščem, pri zagovorniku, pristojni inšpekciji ali drugem postopku, v katerem zahteva obravnavo postopka, izkaže dejstva, ki upravičujejo domnevo, da je bil enako kvalificiran kot izbran kandidat za imenovanje, mora družba zavezanca dokazati, da v obravnavanem primeru ni bil kršen prvi odstavek prejšnjega člena.

(3) Neizbrani kandidat ima pravico do odškodnine po splošnih pravilih civilnega prava in pravico do nadomestila zaradi diskriminacije skladno z zakonom, ki ureja varstvo pred diskriminacijo.«

Poleg tega predlagamo, da se v **24. členu ZGD-1M** briše četrti odstavek in se doda nov 686.b člen, ki se glasi:

» **686.b**

(prekrški družb in odgovornih oseb v povezavi s spodbujanjem uravnotežene zastopanosti spolov v organih vodenja in nadzora)

(1) Z globo od 6.000 do 30.000 eurov se za prekršek kaznuje družba zavezanca, ki krši določbe prvega, drugega, tretjega ali četrtega odstavka 254.c člena.

(2) Z globo od 300 do 2.500 eurov se kaznuje tudi člane organov vodenja in nadzora, ki ne predlagajo določitve deleža zastopanosti manj zastopanega spola v organih vodenja in nadzora skladno z drugim odstavkom 254.c člena skupščini.

(3) Z globo od 300 do 2.500 eurov se kaznuje člane sveta delavcev, ki pri imenovanju predstavnikov delavcev v organe družbe zavezanke po zakonu, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju, ne zagotovijo uravnotežene zastopanost spolov skladno s četrtem odstavkom 254.c člena.

(4) Z globo od 300 do 2.500 eurov se kaznuje člane organa nadzora, ki pri imenovanju članov uprave ali izvršnih direktorjev v družbah z enotirnim sistemom upravljanja ne zagotovijo uravnotežene zastopanost spolov skladno z drugim in tretjim odstavkom 254.c člena.

Ljubljana, 30. oktobra 2023

Združenje Manager

dr. Iztok Seljak, predsednik

ZDRUŽENJE
MANAGER
Združenje managerjev Slovenije
Dimičeva 13, SI-1504 Ljubljana

Združenje Nadzornikov Slovenije

Gorazd Podbevšek, predsednik